

ת"פ 36796/08/21 - מדינת ישראל-פמ"ד ע"י נגד פנחס דיין- בעצמו, דוד יוחאי כהן-בעצמו ע"י

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"פ 36796-08-21 מדינת ישראל נ' דיין ואח'
תיק חיצוני: 523953/2021

בפני כבוד השופט יובל ליבדרו
המאשימה:
נגד
הנאשמים:
1. פנחס דיין-בעצמו
2. דוד יוחאי כהן-בעצמו ע"י ב"כ עו"ד שני דרי

גזר דין

מבוא

1. נאשמים 1 ו-2 (להלן: "הנאשמים") הורשעו על-פי הודאתם במסגרת הסדר טיעון בכתב אישום מתוקן (להלן: "כתב האישום") בעבירה של תקיפה בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיפים 379 ו-382(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"). נאשם 1 הורשע בנוסף בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיפים 333 ו-335(א)(1) לחוק העונשין.
2. במסגרת ההסדר הצדדים לא הגיעו להסכמה עונשית, וזאת למעט לעניין פיצוי מתלונן 1, על-ידי נאשם 1, שעליו הסכימו הצדדים שיהיה בסך של 60,000 ₪.

כתב האישום

3. מעובדות כתב האישום המתוקן עולה כי נאשם 1 נשוי לאחות נאשם 2. מתלונן 1, שהיה קטין בעת האירוע מושא כתב האישום, ומתלונן 2, הם בניו של מתלונן 3. בין הנאשמים לבין המתלוננים לא הייתה היכרות קודמת לאירוע מושא כתב האישום.
- ביום 03.08.2021 החל מהשעה 22:00 או בסמוך לכך, שהו הנאשמים והמתלוננים עם בני משפחותיהם בפארק באשדוד. בשלב מסוים, לאחר כשעתיים וחצי, נתגלע ויכוח שטיבו אינו ברור במדויק בין ילדי משפחות הנאשמים לילדי משפחות המתלוננים.

בעקבות הוויכוח האמור, הגיעו הנאשמים לעבר המתלוננים ובני משפחותיהם ותקפו בצוותא חדא את

המתלוננים באופן **שנאשם 2** היכה שתי מכות אגרוף בחזה של מתלונן 1. בהמשך, לאחר שמתלונן 1 קרא בצעקות לעבר בני משפחתו, אלה, לרבות מתלוננים 2 ו-3, הגיעו אליו.

בשלב זה, **נאשם 2** היכה מכת אגרוף חזקה בפניו של מתלונן 2 שהביאה לכך שמשקפיו הועפו לארץ ומיד היכה מכת אגרוף חזקה נוספת בפניו של מתלונן 2. במקביל לאחת ממכות האגרוף, בעט **נאשם 2** במתלונן 2.

על מנת למנוע מנאשם 2 מלהמשיך ולהכותו, הדף מתלונן 2 את נאשם 2 לארץ ואחז באזורים שונים בגופו. **נאשם 2** המשיך להכות באגרופיו באזור צלעות צד שמאל של מתלונן 2 ולאחר שמתלונן 2 לחץ על ראשו, קם נאשם 2 מעליו.

נאשם 1 החזיק חפץ חד הנחזה להיות סכין (להלן: "החפץ") ומתלונן 1 קרא לעברו "תיזרה, אני אקרא למשטרה, המקום מצולם" או מילים דומות לכך. בשלב מסוים ניגש **נאשם 1** לעבר מתלונן 3 והיכה בפניו בעוצמה.

בהמשך למתואר, ניגש **נאשם 1** כשהוא אחוז בידו בחפץ לעבר מתלונן 1 ונעץ את החפץ בחוזקה בבטנו של מתלונן 1 באזור צלעות צד שמאל. מתלונן 1 נשכב על הארץ תוך שהוא צועק "דקרו אותי" או בדומה לכך ובהמשך הובהל באמצעות אמבולנס למרכז הרפואי "אסותא" באשדוד.

כתוצאה ממעשיו של **נאשם 1**, הוכנס מתלונן 1 לניתוח דחוף במהלכו התגלה כי נגרמו לו בין היתר חור (פרפורציה) בקיבה ובוצע בו תיקון ראשוני, קרע (לצרציה) בטחול שהביא לכריתתו, ופגיעה בסרעפת שמאל עם חתך בגודל של 4 ס"מ לה בוצע תיקון ראשוני והוכנס נקז חזה. מתלונן 1 שהה במחלקת טיפול נמרץ כארבעה ימים, ביום 07.08.2021 הועבר למחלקת ילדים ושוחרר לביתו לאחר מספר ימים.

כתוצאה ממעשיהם של **שני הנאשמים**, מתלונן 2 סבל בין היתר מכאבים במספר אזורים בגופו, סימני אדמומיות בפניו ובידיו וכן נשברו משקפיו ומתלונן 3 סבל מכאבים וסימני אדמומיות בפניו.

תסקירים

4. בעניינם של הנאשמים התקבלו מספר תסקירים של שירות המבחן. כבר עתה אציין כי שירות המבחן הגיש מספר בקשות דחייה להגשת התסקירים, וזאת בשל העומס בו הוא היה נתון.

מהתסקיר שהוגש בעניינו של **נאשם 1** (מיום 11.9.2022) עלה כי הלה בן 36, נשוי ואב לשישה ילדים, עובד בענף המיזוג ומתגורר עם משפחתו במודיעין.

בתסקיר זה שירות המבחן התייחס להשתלבות הנאשם בהליך טיפולי (בקבוצה טיפולית) במסגרת צו פיקוח מעצר. נמסר שנאשם 1 הגיע למפגשים באופן סדיר, לקח חלק בשיח ובתכנים, שיתף על אודות המחירים האישיים והמשפחתיים הנלווים להליך המשפטי והביע נכונות להעמיק בהבנת הרקע להתנהלותו הבעייתית.

שירות המבחן התרשם כי למחירים הנלווים למעצרו ממשיך להיות אפקט הרתעתי ומציב גבולות וכי שיתוף הפעולה שלו והצורך לקדם את חייו כמו גם העדר הפרות לאורך כל תקופת מעצרו מלמדים על הפחתה ברמת הסיכון הנשקף ממנו.

מהתסקיר המשלים (מיום 22.1.2023) עלה כי נאשם 1 גדל באורח חיים חרדי במשפחה נורמטיבית, למד בלימודי תורה ובישיבות חרדיות, ניהל חיי חברה נורמטיביים, מערכת יחסים זוגית טובה ותומכת, למד בכולל והשתלב לאחר בכך בעבודה בתחום המיזוג.

לעניין העבירה מסר נאשם 1 כי ביצע את מעשיו על רקע תקיפת ילדיו על-ידי המתלוננים ומשראה את נאשם 2 גיסו מעורב בקטטה חש לעזרתו, עשה שימוש באלימות קשה שכללה פגיעה של אחד המתלוננים באמצעות מפתח שהיה בידיו. נאשם 1 הביע צער ובושה על מעשיו והביע רצון לבקש סליחה מהמתלוננים.

שירות המבחן ציין כי הנאשם שולב בקבוצה טיפולית במשך חצי שנה. נמסר שהנאשם הגיע למפגשים באופן סדיר, שיתף פעולה וניכרה יכולתו להתבוננות פנימית וביקורתית באשר להתנהלותו. עוד נמסר שהנאשם ביטא נכונות להיעזר בשירות לצורך הבנת מצבו, גורמי הסיכון ובחירותיו.

שירות המבחן התרשם כי אף שנאשם 1 מודע לבעייתיות מעשיו, הביע צער ולקח עליהם אחריות הוא נוטה לצמצם את חומרת מעשיו, נוטה להסבירם כהגנה עצמית ומשליך את עיקר האחריות להתפתחות האירוע על המתלוננים. עוד התרשם שירות המבחן כי נאשם 1 מתקשה להתמודד עם כעסים במצבי דחק, פועל באופן אימפולסיבי ומתקשה לבחון אלטרנטיבות אדפטיביות לפתרון.

לצד זאת, שירות המבחן התרשם שנאשם 1 מתנהל באופן נורמטיבי, מנהל אורח חיים יציב ומתפקד בתחום הזוגי, ההורי והתעסוקתי וכי אין הוא מאופיין בדפוסים אלימים מושרשים.

על רקע כלל האמור, העריך שירות המבחן כי הסיכוי להישנות עבירות הוא נמוך, תוך שהוסיף כי גם במידה ותהיה הישנות של התנהגות אלימה, החומרה הצפויה היא ברמה נמוכה.

שירות המבחן מסר כי שילוב נאשם 1 בהליך טיפולי ייעודי יאפשרו לו להעמיק בקשיו לוויסות עצמי, לפתח יכולת לזהות גורמי סיכון, לבחור באלטרנטיבה אדפטיביות לפתרון במצבי קונפליקט ויביאו להפחתה בסיכון. בהתאם, שירות המבחן המליץ על הטלת צו מבחן למשך 18 חודשים ושילובו בהליך טיפולי. לצד זאת, מטעמי הרתעה מחד, עם שמירה על יכולת לשמור על יכולת להתפרנס מאידך, שירות המבחן המליץ גם על הטלת עונש מאסר לריצוי בעבודות שירות.

מהתסקיר בעניינו של נאשם 2 (מיום 29.8.2022) עלה כי הלה בן 32, אב לשלושה ילדים (כיום כבר עם ארבעה ילדים, י' ל') למד במסגרות חינוך תורניות, לא התגייס לצה"ל על רקע תורת-אומנותו, מנהל עסק עצמאי בענף התכשיטים, מתגורר עם משפחתו, גדל בבית חרדי כבן למשפחה ברוכת ילדים, גדל באופן נורמטיבי על ערכים של אהבת הזולת ודרך ארץ. נאשם 2 שיתף כי ריצה בשנת 2010 מאסר בגין עבירת אלימות וחווה משבר רגשי בעקבות מאסרו ותיאר אכזבה עמוקה של משפחתו ממעורבותו בפלילים.

ביחס לעבירה קיבל אחריות מלאה לביצועה, ביטא צער ובושה על הפגיעה במתלוננים ועל חוסר יכולתו לשלוט בכעסיו, הסביר כי התנהגותו הייתה על רקע תחושת מצוקה שחש מהתנהגות האלימה מצד המתלוננים כלפי ילדיו ובהמשך אובדן שליטה על התנהלותו מתוך חשש ממשי לחייו. נאשם 2 תיאר את חווית המעצר כמטלטלת, מסר כי ביקש להשתלב בקבוצה טיפולית בתחום האלימות נוכח חוסר יכולתו לשלוט בדחפיו כאשר חש פגיעה מבני משפחתו.

שירות המבחן ציין כי נאשם 2 שיתף עמו פעולה באופן מלא תוך שניכר שזה חש מחויבות גדולה כלפי משפחתו, משקיע מאמצים ותפקוד תקין ונורמטיבי ומגלה הבנה לקשייו לשלוט בעצמו ולסיכון הטמון בכך. כן נמסר שהנאשם ביקש להיעזר בשירות על מנת לרכוש מיומנויות להתמודדות נורמטיבית במצבים דומים.

לצד זאת, שירות המבחן התרשם כי נאשם 2 מתקשה לשלוט בדחפיו התוקפניים במצבים בהם הוא חש פגיעה במשפחתו.

ההערכה הייתה שמעצרו, שהיווה גורם מרתיע ומציב גבול, קבלת האחריות לביצוע עבירה, מודעותו לקשייו בשליטה בכעסים וההתרשמות שיש ביכולתו להיעזר בטיפול לצורך שיקומו מפחיתים את הסיכון הנובע ממנו, סיכון שעשוי להצטמצם באופן משמעותי באם ישתלב בהליך טיפולי. על בסיס האמור, שירות המבחן הפנה את נאשם 2 לקבוצה טיפולית והמליץ על דחיית דיון הטיעונים לעונש.

בתסקיר המשלים בעניינו של נאשם 2 (מיום 17.1.2023) שב שירות המבחן על סקירת מאפייניו האישיותיים של נאשם 2. נמסר כי חרף הדחייה בדיון שהתקבלה לבקשת השירות, נאשם 2 לא שולב בקבוצות טיפוליות כפי שהיה צפוי וזאת בשל עומס ורשימות המתנה חריגות. עוד נמסר כי נאשם 2 צפוי להשתלב בקבוצה פסיכו-חינוכית שמטרתה הכנה לטיפול.

שירות המבחן הוסיף ומסר כי הקשר עם נאשם 2 נמשך בכל התקופה האחרונה במסגרת פגישות פרטניות שהתנהלו אותו, פגישות שבהן שב והביע תחושת צער ובושה על מעורבותו בעבירות. כן מסר כי הוא חש מבוכה נוכח אובדן השליטה המוחלט שלו, כי התנהלותו מהווה פגיעה בערך כבוד האדם בו הוא מאמין ומחנך את ילדיו.

שירות המבחן התרשם כי המצוקה של נאשם 2 והמוטיבציה שלו להשתלב בהליך טיפולי היא אותנטית וכי חוסר היכולת שלו לשלוט בכעסים נובע מהקושי לראות את האחר ולהבין לעומק את נקודת מבטו בעיקר במצבים בהם חש פגיעה בכבודו.

שירות המבחן העריך בשקלול גורמי הסיכון וגורמי הסיכוי כי רמת הסיכון בעניינו פחתה וצפויה לפחות באופן משמעותי אם ימשיך לשתף פעולה. שירות המבחן המליץ להטיל על נאשם 2 צו מבחן למשך שנה במסגרתו ישתלב בקבוצות טיפוליות, זאת לצד המלצה להטיל עונשים של מאסר לריצוי בעבודות שירות, מאסר מתנה ומתן פיצוי כספי למתלונן.

תסקיר נפגע עבירה

5. מתסקיר נפגע העבירה שהוגש עולה כי זה בן 18, רווק, מנהל אורח חיים דתי-חרדי, לומד בישיבה וממוקד בלימוד תורה וקיום מצוות, גדל במשפחה בת 13 ילדים, תאר משפחה מלוכדת וחמה שמספקת לו את צרכיו הרגשיים והחומריים ותומכת בהתמודדותו עם הפגיעה והשלכותיה.

נפגע העבירה מסר כי אין לו היכרות מוקדמת עם הנאשמים; כי הפגיעה התרחשה בהיותו בן 17 בעת חופשת הקיץ שעה שהגיע לבילוי משפחתי בפארק; כי תקיפת הנאשמים הייתה פתאומית וקיצונית; כי לא עלה בדעתו

שהוא עלול למצוא את עצמו בסכנת חיים; כי התקשה לעכל את הרוע והאכזריות של הנאשמים וכי על רקע הצעקות של בני משפחתו שנחשפו לפגיעה בו חש בדם הניגר מגופו, התקשה לנשום, איבד הכרתו, חש תחושת אימה ופחד שחיוו עלולים להסתיים בשל וויכוח סתמי.

עורכת התסקיר עמדה על השלכות הטראומה הנלוות לפגיעה גופנית לרבות תחושת חוסר המוגנות, רתיעה מקרבה וממגע שנתפסים עבורו כפולשניים ומאיימים, הסתגרות והתבודדות שגורמים לחוסר יכולתם להסתייע ולקבל תמיכה.

נפגע העבירה שיתף כי לאחר האשפוז סבל מסיבוכים כתוצאה מהפגיעה ונזקק לטיפול ומעקב רפואי, התקבל לחדר מיון בשל זיהום והפרדות פצע הניתוח, חש כאבים באזור המותן, חש מוגבלות בתנועה וקושי במאמץ פיזי בהליכה ממושכת ובביצוע פעולות יומיומיות ונזקק למשככי כאבים באופן מוגבר.

נפגע העבירה מסר שבחודשים הראשונים שלאחר הפגיעה שהה בביתו ולא הלך לישיבה, דיווח על ירידה במשקל, תיאר תחושות של חוסר חשק, קשיים בשינה וירידה במצב הרוח.

עוד עולה שנפגע העבירה עסוק בפרוצדורות הרפואיות הנלוות לפגיעה, מה שמעצים את הטראומה הראשונית ומקטין את סיכויי הדעיכה של הזיכרון הטראומתי.

עורכת התסקיר התרשמה מתמונת נזק קשה על רקע התמודדות נפגע העבירה עם השלכות התקיפה שקטעה את שגרת אורח חייו היציבה ופגעה בתפקודו שאינו מאפשר מימוש ומיצוי של יכולותיו. עורכת התסקיר ציינה כי פגיעת הנאשמים אירעה בשלב שבו התמקד נפגע העבירה בבניית עתידו ובגיבוש זהותו העצמית. התקיפה גרמה לנפגע העבירה תחושות חרדה וחוסר ישע שצמצמו את מרחב פעולותיו, תחושת של דריכות תמידית והשפלה, תחושות בושה נוכח הצלקות המנכחות את הפגיעה ואת הפגיעה בו. נפגע העבירה תיאר בנוסף תסמינים פוסט טראומתיים הבאים לידי ביטוי בחוסר שינה, חלומות, חרדות קשיי ריכוז, תחושת חוסר שליטה, חוסר חיוניות ושמחת חיים והעדר מוטיבציה לעסוק בפעולות שגרמו לו הנאה.

נפגע העבירה שיתף כי לאחרונה היה בפגישה לצורך בחינת שילובו בהליך טיפולי רגשי ב"בית חם" (מרפאה ציבורית המספקת מענה בתחום בריאות הנפש ופועלת בשיתוף עם קופות החולים) לצורך קבלת כלים ומענה רגשי להתמודדות עם הטראומה והשלכותיה. ממידע שהתקבל ממרפאת "בית חם" עלה כי נפגע העבירה הופנה בעקבות פוסט טראומה והומלץ על תכנית טיפול CBT ומעקב פסיכיאטרי.

לנוכח תמונת הנזק הקשה והשלכותיה הפיזיות והנפשיות על חייו ותפקודו של נפגע העבירה, לנוכח ההערכה כי תהליך ההחלמה של נפגע העבירה צפוי להיות ממושך ועל מנת לסייע לנפגע העבירה לקבל הכרה חברתית ומשפטית, המליצה עורכת התסקיר, בין היתר, להטיל על הנאשמים רכיב עונשי של פיצוי כספי משמעותי.

עדויות לעונש

.6

נאשם 1 העיד לעונש את גב' לאה דיין אשתו, את גב' אושרת מועלם אחותו ואת מר יוסי אלחדד חברו.

אשת נאשם 1 מסרה כי נאשם 1 הוא מרכז הבית, כי בלעדי נאשם 1 הבית שלהם מתפרק וכי היא מבקשת

עמוד 5

שבית המשפט יקל ויתחשב בנאשם 1.

אחות נאשם 1 סיפרה על עצמה ועל משפחתה, סיפרה שנאשם 1 והיא הם אחים קרובים (לרבות בסדר לידה) מבין 13 ילדים שנולדו להוריהם. עוד מסרה שחיי המשפחה של הוריה והמשפחה הגרעינית של נאשם 1 השתנו מאז האירוע, כי הם חשים שבורים ועוברים ימים קשים וכי הם מלווים ותומכים בנאשם 1 ובמשפחתו באופן יומיומי לאורך כל ההליך הפלילי. כן מסרה שנאשם 1 מביע חרטה, שהוא עבר שיקום ארוך במסגרתו השתלב בקבוצות טיפול ושהוא נמנע מכניסה לסיטואציות דומות.

אחות נאשם 1 שיתפה במקרים שבהם נאשם 1 עזר לאחרים (השגת מיטת לחץ לחבר שלו שחולה בטרשת נפוצה, התקנת מזגן לקשיש נזקק). בסיום דבריה הביעה מתקווה שבית המשפט ישפוט הנאשם בדרך טובה ונכונה.

חברו של נאשם 1 שיתף שהוא מכיר את נאשם 1 תקופה ארוכה, כי הכיר את נאשם 1 כשזה נענה להגיע ולעזור לו להתקין מזגן, וכי הוא אדם מיוחד אשר מסייע לרבים בקהילה.

נאשם 2 העיד לעונש את גב' חנה כהן אשתו, את מר יהודה אקריש חברו ואת מר מאיר מלכה שכנו.

אשת נאשם 2 מסרה כי היא ונאשם 2 מנהלים חנות תכשיטים, כי היא עברה שוד והיא בטרומה ואינה יכולה לפתוח את החנות לבד וכי בלעדי נאשם 2 אין מי שיפתח את החנות. בהמשך הוסיפה שנאשם 2 מביע חרטה וכן שאם הוא ייקלע לסיטואציה דומה בעתיד הוא ייסוג לאחור.

חברו של נאשם 2 שיתף כי הכיר את נאשם 2 באמצעות חבר ילדות שהסתבך בפלילים והחל ללכת בדרך הישר בעקבות פעילות שנאשם 2 מארגן מדי שבוע בבית כנסת במסגרתה בני נוער נפגשים עם מרצים. עוד הוסיף, שנאשם 2 עצמו מדבר עם בני הנוער ומשתף אותם בחוויותיו האישיות. בהמשך, ביקש להתחשב בחרטה של נאשם 2.

שכנו של נאשם 2 שיתף כי בעבר היה שכן של הוריו וכיום הוא שכנו של נאשם 2, כי הוא מכיר את המשפחה ואת החינוך שקיבל נאשם 2 בביתו, כי הוא מכיר אותו היכרות אישית, את העשייה שלו בבית כנסת ואת הגישה שלו עם אנשים. כן מסר כי שוחח עם נאשם 2 על המקרה והבין ממנו שהוא מתחרט.

טיעוני הצדדים

7. המאשימה טענה לעונש בכתב והשלימה טיעוניה על-פה. המאשימה טענה כי בעניינו של נאשם 1 נע מתחם העונש ההולם בין 30 ל-50 חודשי מאסר ועתרה לעונש של 36 חודשי מאסר, מאסר על תנאי מרתיע, קנס ופיצוי למתלוננים 2 ו-3.

בעניינו של נאשם 2 טענה המאשימה כי מתחם העונש ההולם נע בין מספר חודשי מאסר שיכול וירוצו בעבודות שירות לבין 14 חודשי מאסר ועתרה לעונש של 10 חודשי מאסר, מאסר על תנאי, קנס ופיצוי למתלוננים 2 ו-3.

לעניין פיצוי מתלונן 1 ציינה המאשימה כי סכום של 60 אלף הופקד זה מכבר בקופת בית המשפט בהתאם להסדר אליו הגיעו הצדדים.

המאשימה הפנתה בטיעוניה לערכים המוגנים שנפגעו, למידת הפגיעה הגבוהה בהם (בעניינו של נאשם 1 טענה למידת פגיעה גבוהה מאוד) ולנסיבות הקשורות בביצוע העבירות, לרבות לנזקים ולפגיעות הפיזיות והנפשיות שנגרמו למתלוננים, לנזקים שעלולים היו להיגרם, לסיבות שהביאו את הנאשמים לביצוע העבירות, לחלקם היחסי של הנאשמים בביצוע העבירות, לאופי האלימות ולשימוש של נאשם 1 בנשק קר, לגילו של מתלונן 1 ולכך שהעבירות בוצעו בצוותא חדא.

המאשימה התייחסה לנסיבותיהם האישיות של הנאשמים ולשיקולי השיקום בעניינם וטענה כי חרף אלה, אין לחרוג ממתחם העונש ההולם משיקולי שיקום בעניינם.

בעניינו של נאשם 1 הפנתה המאשימה לתסקירי שירות המבחן, לכך שהוא נוטה לצמצם את מעשיו ולהשליך את עיקר האחריות על המתלוננים וטענה כי המלצת שירות המבחן אינה עולה בקנה אחד עם תוכנו של התסקיר ועם העובדה שלא מדובר בנאשם שעבר הליך שיקומי משמעותי, פרט להשתלבות בקבוצה של עצורי בית שהסתיימה לפני כשנה באופן שניתן לומר שהוא השתקם או שיש סיכוי של ממש שהוא ישתקם.

גם בעניינו של נאשם 2 טענה המאשימה כי תוכנו של תסקיר שירות המבחן אינו עולה בקנה אחד עם העונש עליו הוא ממליץ. המאשימה הפנתה לעברו הפלילי הכולל הרשעה אחת בעבירות אלימות חמורות בגין ריצה עונש מאסר שלא הרתיע אותו לחזור ולבצע עבירות.

המאשימה טענה כי יש לתת משקל בגזר הדין גם לשיקולי הרתעת היחיד והרבים.

המאשימה צרפה פסיקה לתמיכה בעמדתה העונשית.

8. **ב"כ הנאשמים** טענה כי מתחם העונש ההולם **בעניינו של נאשם 1** נע בין 10 ל-30 חודשי מאסר ועתרה לחרוג ממתחם העונש ההולם משיקולי שיקום ולהשית עליו כהמלצת שירות המבחן עונש של מאסר לריצוי בעבודות שירות, צו מבחן, מאסר על תנאי גבוה ופיצוי למתלוננים.

ב"כ הנאשמים ביקשה במסגרת טיעוניה לתת משקל להודאת נאשם 1 וללקיחת האחריות שלו על מעשיו כבר בתחילת ההליך, כפי שהדבר בא לידי ביטוי בהסדר אליו הגיע ובפיצוי בסך של 60,000 ₪ שהעביר למתלונן 1. כן הפנתה לחיסכון בזמן שיפוטי כתוצאה מלקיחת האחריות, לעברו הפלילי הלא מכביד ואשר כולל הרשעה אחת שהתיישנה, לפגיעה בחירות שחוזה עד עתה ולנסיבותיו האישיות-המשפחתיות, לרבות להיותו אב לששה ילדים קטינים.

ב"כ הנאשמים הפנתה לתסקירי שירות המבחן שהוגשו בעניינו של נאשם 1 מהם עולה שהלה הכיר

בהתנהלותו הבעייתית; הביע צער ובושה על התנהגותו באירוע; לווה באופן אינטנסיבי על-ידי שירות המבחן ועבר הליך שיקומי ממושך החל משלב המעצר, הליך שכלל שיחות פרטניות וטיפול קבוצתי. ב"כ הנאשמים הפנתה גם להערכת שירות המבחן את רמת הסיכון להישנות עבירות כנמוכה ולהמלצתו העונשית להשית עונש של מאסר לריצוי בעבודות שירות שיאזן בין שיקולי ההרתעה לשיקולי השיקום.

ב"כ הנאשמים הסכימה שמידת הפגיעה בערכים החברתיים בעניינו של נאשם 1 נמצאת ברף הגבוה, אך לצד זאת טענה, ביחס לנסיבות ביצוע העבירות, שמדובר באירוע ספונטני ולא מתוכנן, בו היו מעורבים ילדיהם הקטינים, שהסלים.

באשר לנאשם 2, ב"כ הנאשמים טענה כי בעניינו מתחם העונש ההולם נע בין 6 ל-12 חודשי מאסר ועתרה היא לעונש של 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות, מאסר על תנאי, צו מבחן ופיצוי בהלימה לחלקו בעבירות.

ב"כ הנאשמים עמדה על חלקו של נאשם 2 בביצוע העבירות והדגישה כי לנאשם זה מיוחסת תקיפה באמצעות מכות אגרופ "בלבד". ב"כ הנאשמים טענה כי העונש לו עתרה לא מחייב חריגה ממתחם העונש ההולם מטעמי שיקום, שכן חלקו התחתון של מתחם העונש ההולם יכול לסבול גם עונש של מאסר לריצוי בעבודות שירות.

ב"כ הנאשמים הפנתה לתסקיר שירות המבחן שהוגש בעניינו של נאשם 2 ממנו עולה כי זה שיתף פעולה עם שירות המבחן, כי הוא מבין את חומרת העבירה שעבר וכי מעצרו מהווה עבורו גורם מרתיע. ב"כ הנאשמים הדגישה כי הסיבה בעטייה לא השתלב נאשם 2 עד עתה בהליך טיפולי קבוצתי בשירות המבחן מקורה ברשימות המתנה ועומס בשירות המבחן, ואולם הוסיפה כי נאשם 2 עתיד להתחיל בהליך שיקומי קבוצתי בחודש הקרוב.

ב"כ הנאשמים טענה כי המלצת שירות המבחן לעונש של מאסר לריצוי בעבודות שירות לצד צו מבחן מגלמת נכון את רמת הסיכון הנמוכה הנשקפת מנאשם 2 ואת הצורך להשלים ההליך הטיפולי - שיקומי בעניינו. ביחס לעברו הפלילי של נאשם 2, טענה כי מדובר בהרשעה מלפני 13 שנים שהתיישנה.

ב"כ הנאשמים הפנתה לפסיקה לתמיכה בעמדתה העונשית ולפסיקה בדבר אפשרות של סטייה ממתחמי העונש ההולם מטעמי שיקום.

בהודעה משלימה מסרה ב"כ הנאשמים כי כנגד אלה הוגשה תביעה נזיקית בסך ₪ 810,000 בגין האירוע מושא כתב האישום וכי יש לתת גם לנתון זה משקל.

9. הנאשמים אמרו את דברם.

נאשם 1 התייחס תחילה לספקות שעלו מהתסקיר שהוגש בעניינו ביחס להודאתו, והבהיר כי הוא אינו חוזר בו מהודאתו וכי הוא שב ומודה בכתב האישום המתוקן.

בהמשך מסר כי בעת האירוע חש שהוא נמצא בסיכון גבוה ואולם כיום הוא מבין שנכון היה להתמודד עם

האירוע בדרך אחרת. כן מסר שהוא הודה והביע חרטה מהרגע הראשון, כי אינו יודע כיצב הגיע למצב הזה, כיצד העז לפצוע אדם, כי טעה טעות איומה כלפי הוריו, אחיו וילדיו וכן שמעשיו אינם משמשים דוגמא ראויה.

בהתייחס לפיצוי שפיצה את מתלונן 1 מסר שנטל הלוואה לשם כך, אותה הוא ממשיך לשלם והוסיף שלמתלונן 1 מגיע פיצוי גבוה יותר וכן שהיה רוצה להתפייס עמו ועם משפחתו ולהיות "נקי כלפיו". בסיום דבריו מסר כי מעת לעת הוא מדריך בני נוער ומלמד אותם ללמוד מהטעות שלו.

אף נאשם 2 שב בתחילת דבריו והודה בכתב האישום ומסר כי הוא לא חוזר בו מהודאתו. נאשם 2 מסר כי הוא מנהל עסק של תכשיטים עם אשתו, כי אשתו עברה שוד בחנות והיא נלחצת להיות לבד בחנות.

נאשם 2 מסר כי הוא מביע חרטה עמוקה מאוד על מעשיו, כי אין צורך לפתור סכסוכים באלימות, כי שירות המבחן העניק לו כלים להתמודדות במצבים דומים וכן שהם עובדים עם בני נוער נושרים והם מנסים לתת להם כלים מתאימים כדי לא להגיע לסיטואציה דומה.

נאשם 2 ביקש שבית המשפט יתחשב בו ובמשפחתו.

דין והכרעה

10. סבורני כי מתחם העונש ההולם בעניינו של נאשם 1 נע בין שנתיים לשלוש שנות מאסר ומתחם העונש ההולם בעניינו של נאשם 2 נע בין שנה לשנתיים מאסר.

בקביעת מתחמי העונש התחשבתי בערכים המוגנים שנפגעו, במידת הפגיעה בהם, בנסיבות הקשורות בביצוע העבירה ובענישה הנוהגת, כמפורט להלן.

11. הנאשמים פגעו בערכים המוגנים של שמירה על בטחונו, שלמות גופו וחיוו של אדם. הנאשמים ביצעו את המעשים בפארק ציבורי ובכך פגעו גם בערכים של שמירה על הסדר הציבורי ועל תחושת הביטחון האישי.

בית המשפט העליון התייחס לא אחת לחומרה היתרה של תופעת האלימות בחברה בישראל ולצורך בהטלת עונשים מרתיעים על הנוקטים באלימות כדרך לפתרון סכסוכים. ראו למשל דברי השופטת ע' ארבל בע"פ 4173/07 פלוני נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 16.8.2007), פסקה 10:

"רבות נאמר בבתי המשפט על תופעת האלימות הפושה בחברה הישראלית ועל הצורך של איחוד כוחות של כל הרשויות לצורך מלחמה בתופעה זו. תפקידו של בית המשפט במאבק הוא הטלת עונשים מרתיעים ומשמעותיים על הנוקטים באלימות לפתרון סכסוכים, על מנת להעביר מסר, הן לעבריין האינדיווידואלי, והן לעבריינים הפוטנציאליים ולחברה כולה, כי אין החברה טולרנטית להתנהגויות מעין אלה".

גינוי מפורש באשר לשימוש בנשק קר לפתרון סכסוכים השמיע השופט מ' חשין (כתוארו אז) בע"פ 289/97 סובחי נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 28.4.1998) (להלן: "עניין סובחי"):

"נוהגם של מיקצת אנשים ליישב חילוקי-דעות ביניהם במוטות ברזל, בקרשים ובסכינים, נוהג מגונה הוא. ראוי הוא לתגובה קשה של בתי-המשפט. תת-תרבות הסכין, כפי שאמרנו לא אחת, דינה כי תיעקר, והעושים יענשו בכל חומרת הדין".

תת תרבות זו רלוונטית כמובן לא רק במקרים בהם נעשה שימוש בסכין ממש, כי אם גם למקרים שבהם נעשה שימוש בכלי נשק קרים אחרים דוגמת "חפץ חד הנחזה להיות סכין" כבענייננו (סעיף 6 לכתב האישום).

במקורותינו מפורסמים דבריו של ריש לקיש במסכת סנהדרין (נח ע"ב) לפיהם אלימות מכל סוג שהיא - ואפילו אין בה פגיעה גופנית של ממש - פסולה מכול וכול, והאוחז בה, הריהו רשע:

"המגביה ידו על חבירו, אף על פי שלא הכהו, נקרא רשע, שנאמר 'ויאמר לרשע למה תכה רעך (שמות ב, יג') למה הכית' לא נאמר, אלא 'למה תכה' - אף על פי שלא הכהו נקרא רשע".

תפיסה זו יפה מכח קל וחומר כאשר בפועל הכה אדם את חברו, ובן בנו של קל וחומר כאשר השתמש בסכין או בכלי נשק אחר כדי לפגוע בו.

תפיסה שלילית זו של מי אשר נוהג באלימות כלפי חברו מקורה לא רק בעצם הפגיעה באחר, שהיא כשלעצמה יש בה משום פגיעה במישור כפול - בין האדם לחברו ובין האדם למקום - "**חביב אדם שנברא בצלם**" (פרקי אבות, ג', יז'), כי אם גם בשל נפוצות התופעה שיש לשורשה.

בעניין זה ראו רבנו יונה (שערי תשובה, ג, עז) אשר מונה את הרמת יד על חברו והשימוש באלימות בין איסורי התורה שההמון פרוץ בהם.

12. מידת הפגיעה בערכים המוגנים בענייננו היא גבוהה (בעיקר בענייניו של נאשם 1) בשים לב לאופי התקיפה הברוטלית של הנאשמים, לשימוש שנעשה בנשק קר, לביצוע בצוותא של עבירת התקיפה, למספר הנפגעים ולהיקף הפגיעה במתלונן 1.

13. ביחס לנסיבות הקשורות בביצוע העבירה נתתי משקל לאופי האלימות הברוטלי; לשימוש בנשק קר (חפץ הנחזה לסכין); לכך שהתקיפה בוצעה בצוותא חדא בהפתעה וללא התראה מוקדמת; לחבלה הפיזית שנגרמה למתלונן 1 כתוצאה מהדקירה וליתר הנזקים הפיזיים והנפשיים שנגרמו למתלוננים; לנזק שעלול היה להיגרם כתוצאה מדקירה בבטן; לסיבה הסתמית (ויכוח בין ילדים) שהביאה את הנאשמים לבצע את התקיפה; לכך שמתלונן 1 היה קטין בעת ביצוע העבירה, על ההשלכות שיש לפגיעה שכזו על קטין; למספר המותקפים ולעובדה שהתקיפה הברוטלית נעשתה במקום ציבורי בו בילו משפחות שלמות עם ילדים.

בשלב זה מוצא אני להתייחס באופן מפורט להתנהגותו האלימה של נאשם 1, כפי שזו משתקפת בעובדה 6 לכתב האישום.

כזכור, בעקבות הוויכוח בין ילדי המשפחות, נאשם 1 הגיע עם נאשם 2 אל עבר המתלוננים ובני משפחתם. לאחר שנאשם 2 הכה את מתלוננים 1 ו-2, ולאחר שמתלונן 1 קרא לבני משפחתו להגיע, החזיק נאשם 1 בחפץ חד שנחזה להיות סכין. או אז, מתלונן 1 קרא לעברו שיזהר, ושהמקום מצולם ושהוא יקרא למשטרה. חרף האמור, נאשם 1 לא נרתע והכה את מתלונן 3 בפניו בעוצמה ומיד לאחר מכן ניגש אל מתלונן 1 ונעץ את החפץ בחוזקה בבטנו באזור צלעות צד שמאל.

מתיאור זה של הדברים עולות מספר נסיבות לחומרה. הראשונה, התקיפה הפיזית של מתלונן 1 נעשתה תוך שימוש בנשק קר - חפץ חד הנחזה להיות סכין; השנייה, מיקום התקיפה באמצעות החפץ החד - בבטן באזור הצלעות מצד שמאל, אזור רגיש ופגיע במיוחד; השלישית, עצמת התקיפה באמצעות החפץ החד - נעיצה בחוזקה בבטן.

אין צורך להכביר במילים בדבר הנזק שעלול היה להיגרם למתלונן 1 כתוצאה מתקיפה קשה זו של נעיצת כלי חד הנחזה להיות סכין, בחוזקה, בבטן, באזור צלעות שמאל. לא יהיה זה מופרך לומר שאך בנס לא נגרם נזק קטלני במקרה זה.

ואם מדברים אלו עלול הקורא להסיק שלמתלונן 1 לא נגרמה בפועל פגיעה קשה כתוצאה מתקיפת נאשם 1, טעות בידיו. כאמור בעובדות ח' ו-7 לכתב האישום, מתלונן 1 הובהל באמצעות אמבולנס למרכז הרפואי "אסותא" שבאשדוד, שם הוכנס לניתוח דחוף במהלכו התגלה כי נגרמו לו בין היתר חור בקיבה, קרע בטחול שהביא לכריתתו ופגיעה בסרעפת שמאל עם חתך בגודל של 4 ס"מ. למתלונן 1 הוכנס נקז חזה וזה שהה במחלקת טיפול נמרץ כארבעה ימים, ובהמשך היה מאושפז עוד מספר ימים במחלקת ילדים.

אם לא די באמור, מתסקיר נפגע העבירה עולה שלצד הפגיעות הפיזיות הקשות המתוארות, שאת השלכותיהן הפיזיות מתלונן 1 עודנו מרגיש, קיימות גם פגיעות רגשיות ונפשיות לא מבוטלות של חרדה, תחושות בושה והשפלה ו**תסמינים פוסט-טראומטיים** הבאים לידי ביטוי בחוסר שינה, חלומות, חרדות, קשיי ריכוז, תחושת חוסר שליטה, חוסר חיוניות ושמתח חיים והעדר מוטיבציה לעסוק בפעולות שגרמו לו הנאה.

לא למותר עוד לזכור, כי קודם לתקיפת מתלונן 1, מצא נאשם 1 לתקוף את מתלונן 3 גם כן במקום רגיש - בפניו, ואף זאת בעוצמה. רק לאחר מכן התפנה הוא "לטפל" במתלונן 1 באופן שתואר לעיל.

אציין כי נתתי דעתי גם לאופי התקיפה של נאשם 2, של שני מתלוננים (מתלוננים 1 ו-2 באופן ישיר); לעובדה שנאשם 2 הוא הראשון שפתח באלימות פיזית, אלימות ברוטאלית (מכות אגרופים לאזורים רגישים, בעיטה), אלימות אשר לא הייתה רגעית ונמשכה לאורך כמעט כל אירוע האלימות ולפגיעות שנגרמו כתוצאה ממעשיו. אף שלא מיוחסת לו עבירת החבלה קשה לבודד את מעשיו מהאירוע בכללותו, זאת כאשר אנו יודעים שעבירת התקיפה בוצעה בצוותא עם נאשם 1, כאשר חלק מתקיפת נאשם 2 בוצעה כלפי קטין (מתלונן 1).

בשים לב לאמור לא מצאתי לקבל עמדת המאשימה ביחס למתחם העונש ההולם שלטעמי לא משקפת את חומרת האירוע ומידת האשם באופן הולם. לעניין כך שבית המשפט איננו מוגבל למתחם העונש שנטען על-ידי

מי מהצדדים, בהיותה אמירה נורמטיבית עצמאית של בית המשפט, ראו בין היתר ע"פ 512/13 פלוני נ' **מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 4.12.2013), פסקה 17 לחוות דעתו של השופט (כתוארו אז) ח' מלצר.

לצד זאת, ומבלי שיש בכך כדי להצדיק באופן כלשהו את מעשי הנאשמים, נתתי משקל גם לכך שהתקיפה הייתה ספונטנית במידת מה מצד הנאשמים ונעדרה היא תכנון מוקדם של ממש. כן נתתי משקל לכך שהפגיעות שנגרמו למתלוננים, פרט לפגיעה שבה נפגע מתלונן 1 כתוצאה מהשימוש בנשק קר על-ידי נאשם 1, לא נמצאות ברף החומרה הגבוה.

14. מנעד הענישה בעבירות בהן הורשעו הנאשמים הוא רחב ומגוון והוא תלוי בנסיבות ה"עושה" לרבות בגילו ובעברו הפלילי של הנאשם ובמקרים מסוימים אף בשאלת שילובו בהליך שיקומי, אך בעיקר תלוי הוא בנסיבות ה"מעשה" לרבות בחומרת העבירות, באופי האלימות, בשאלה האם נעשה שימוש בנשק קר או חם, בשאלה האם העבירות בוצעו בצוותא עם אחרים, באופי החבלות ובנזק הגופני שנגרם, ברקע ובמניע לאלימות, בשאלה האם מדובר באירוע מתוכנן או בפרץ אלימות ספונטני וכיוצ"ב נתונים שמייחדים את האירוע.

הגם שכך, בכל הקשור לעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות בה הורשע נאשם 1, ההתייחסות היא מחמירה. בע"פ 7475/14 **מהדי נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 25.12.2014), פסקה 13 התייחס בית המשפט העליון למדיניות הענישה בעבירה זו בהאי ליסנא:

"כנקודת מוצא לדיון יש לשוב ולהדגיש כי העבירה שבה הורשע המערער - חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 333 לחוק העונשין ביחד עם סעיף 335(א)(1) לחוק - הינה עבירת אלימות חמורה שהעונש המירבי הקבוע בצידה הינו 14 שנות מאסר בפועל. בפסיקת בית משפט זה ניכרת בשנים האחרונות מגמה ברורה של החמרה בענישה בעבירות אלימות באופן כללי ובעבירת החבלה החמורה בנסיבות מחמירות באופן ספציפי. בית משפט זה ציין לא אחת כי יש להילחם בנגע האלימות שפשט בארצנו וכי תרומתו של בית המשפט למלחמה זו הינה בהטלת עונשים מרתיעים ומשמעותיים שישקפו מסר מרתיע לעבריינים ולחברה כולה. לפיכך נקבע כי ככלל ענישה זו צריכה לכלול רכיב משמעותי של מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח...". (דגש במקור, י' ל').

הפסיקה שתוצג להלן מתייחסת בעיקרה לעבירה החמורה יותר בתיק, זו של החבלה החמורה בנסיבות מחמירות. עם זאת, מוצא אני לציין כי גם בעבירה של תקיפה בנסיבות מחמירות, בה הורשעו שני הנאשמים, קיימת פסיקה לא מועטה בה הושתו על הנאשמים עונשי מאסר בפועל, הגם שקיימת פסיקה אחרת בה הושתו עונשים מתונים יותר, לרבות של מאסרים לריצוי בעבודות שירות.

בע"פ 8587/20 **חסון נגד מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 08.12.2021) דחה בית המשפט העליון את ערעורו של נאשם שהורשע בעבירת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות ואיומים בכך שבמסגרת סכסוך שכנים נעץ סכין בעוצמה באמתו הימנית של המתלונן וחתך אותה לאורך כ- 12 ס"מ ובהמשך איים ותקף את השוטרים שהגיעו למקום והותיר על כנו עונש של 42 חודשי מאסר;

בע"פ 1972/21 טוויל נגד מדינת ישראל (פורסם בנבו, 10.3.2022) דחה בית המשפט העליון את ערעורו של נאשם שהורשע בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, לאחר שבמהלך ויכוח בין אחיו של הנאשם למתלונן ובמהלך תקיפת המתלונן על-ידי דודו של הנאשם דקר הנאשם את המתלונן באמצעות סכין חיתוך בידו, בכתפו ובגבו. בית המשפט העליון הותיר על כנו עונש של 34 חודשי מאסר;

בע"פ 6924/09 מגרלשווילי נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 15.3.2010) דחה בית המשפט העליון את ערעורו של נאשם שהורשע בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, בכך ששלף סכין מטבח ודקר את שכנו דקירה אחת בבטן וגרם לו לפגיעה חמורה בכבד. בית המשפט העליון הותיר על כנו עונש של 30 חודשי מאסר;

בע"פ 3249/19 פיסה"י נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 5.8.2019) דחה בית המשפט העליון את ערעורו של נאשם שהורשע בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, בכך שבמהלך ויכוח דקר הנאשם את המתלונן באמצעות בידו השמאלית וגרם לו חתך עמוק ונזק עצבי בידו השמאלית ולאחר מרדף ניסה לדקור אותו בשנית אך נבלם על-ידי עוברי אורח והותיר על כנו עונש של 24 חודשי מאסר בפועל לצד עונשים נלווים. בית המשפט העליון הדגיש כי השימוש בסכין במהלך תקיפה מהווה "מכפיל כח" לפוטנציאל הנזק שעלול להיגרם;

בע"פ 2138/13 אבו קווידר נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 23.6.13) דחה בית המשפט העליון את ערעורו של נאשם שהורשע בעבירה של חבלה חמורה והותיר על כנו עונש של 18 חודשי מאסר. במקרה זה דקר הנאשם את אחד המתלוננים בגבו ובשכמו באמצעות חפץ חד במסגרת וויכוח עם המתלוננים שעבדו איתו בסופר מרקט;

בע"פ 2118/18 נסאסרה נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 13.12.2018) קיבל בית המשפט העליון את ערעורו של נאשם שהורשע בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות בשל כך שהכה את המתלונן בעקבות סכסוך באמצעות מקל בראשו והעמיד את עונשו על 15 חודשי מאסר חלף עונש של 18 חודשי מאסר שהטיל עליו בית המשפט המחוזי. במקרה זה נגרם למתלונן שבר דחוס טמפורלי וירידה בשמיעה. ההקלה בעונש נשענה על עריכת סולחה, תשלום פיצוי ואי בהירות שהתגלתה בעובדות כתב האישום שבו הודה הנאשם;

בע"פ 3381/16 אלקרינאוי נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 10.7.16) קיבל בית המשפט העליון את ערעורו של נאשם שהורשע בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה והפחית את עונשו ל-12 חודשי מאסר חלף 20 חודשי מאסר שגזר עליו בית המשפט המחוזי. בית המשפט העליון קבע כי סיכויי השיקום בעניינו של המערער מצדיקים סטייה משמעותית יותר מזו שנקבעה על ידי בית המשפט המחוזי. במקרה זה הגיע הנאשם יחד עם בנו למקום בו עבדו המתלונן ואחד מבניו והכה את המתלונן בראשו ואת בנו באמצעות אלה זאת על רקע סכסוך שהתרחש מוקדם יותר במסגרתו הכה בנו של המתלונן את בנו של הנאשם בראשו באמצעות מוט ברזל.

לצד זאת, ניתן למצוא גם פסיקה מקלה יותר של עונשי מאסר לריצוי בעבודות שירות מטעמים שונים וראו למשל ע"פ 5619/19 **יאנקילוב נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 14.6.2020; ע"פ 1508/16 **אמסלם נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 18.8.2016).

עיינתי בפסיקה שצרפו הצדדים. מטבע הדברים צרף כל צד פסיקה לתמיכה בעמדתו העונשית. להלן אתייחס אל חלקה.

כך צרפה **המאשימה** את ע"פ 379/15 **לוי נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 9.7.2015) בו דחה בית המשפט העליון את ערעורו של נאשם שהורשע בגרימת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות לאחר שהטיח בקבוק בירה בחוזקה בפניו של המתלונן וכתוצאה מכך נשבר הבקבוק והמתלונן נפצע בפניו ודימם. בית המשפט העליון הותיר על כנו עונש של 30 חודשי מאסר שהטיל עליו בית המשפט המחוזי;

את ע"פ 1985/18 **אביטן נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 21.6.2018) בו דחה בית המשפט העליון את ערעורו של נאשם שהורשע בעבירה של תקיפה בנסיבות מחמירות והותיר על כנו עונש של 32 חודשי מאסר. במקרה זה הכה הנאשם את המתלונן באמצעות מגב בראשו ובכל חלקי גופו וגרם לו לשבר ריסוק בשוק וחבלות רבות בראשו. עוד ראוי לציין כי בעקבות התקיפה הוכר נפגע העבירה כנכה בשיעור של 50% וכן שבעת גזר הדין הנאשם היה רק בתחילתו של הליך טיפולי;

את ע"פ 324/19 **פלוני נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 8.5.2013) בו דחה בית המשפט העליון את ערעורו של נאשם קטין שהורשע בעבירות של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, איומים והחזקת סכין והותיר על כנו עונש של 24 חודשי מאסר. במקרה זה דקר הנאשם את המתלונן בחזהו וביד ימין במסגרת סכסוך בינו לבין הנאשם והאחרים.

ב"כ הנאשמים צרפה בין היתר את ת"פ (מחוזי-ים) 40292-06-12 **מדינת ישראל נ' סלמאן ואח'** (פורסם בנבו, 5.4.2021) בו גזר בית המשפט המחוזי על נאשמים שהורשעו בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות עונש של 8 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות. במקרה זה הכה הנאשם יחד עם נאשם 2 את המתלונן כשנאשם 2 חתך את המתלונן באמצעות חפץ.

התייחסות לפסיקה נוספת אליה הפנתה ב"כ הנאשמים תינתן בהמשך.

חריגה ממתחם העונש ההולם

15. ב"כ הנאשמים עתרה להטיל על הנאשמים עונשי מאסר לריצוי בעבודות שירות ולמעשה עתרה, לשיטתה, לפחות בעניינו של נאשם 1 לחרוג ממתחם העונש ההולם מטעמי שיקום.

לאחר שבחנתי את נסיבות העניין, את המפורט בתסקיר שירות המבחן ואת טיעוני הצדדים, הגעתי לכלל מסקנה לפיה בעניינם של שני הנאשמים יש מקום לחריגה קלה ממתחם העונש ההולם מטעמי שיקום.

אכן, בעניינם של שני הנאשמים לא ניתן לומר כי הם עברו הליך שיקומי ייעודי משמעותי (ביחס לנאשם 2 בעיקר בשל עניינים טכניים). עם זאת, סבורני כי התסקירים שהוגשו בעניינם של שני הנאשמים היו חיוביים בעיקרם, לימדו כי לא מדובר בנאשמים הנטועים בעולם העברייני ולימדו על כך ששילוב בטיפול יפחית באופן משמעותי את הסיכון.

בנוסף, השילוב, שקיים בעניינם של שני הנאשמים, בין שיתוף הפעולה שלהם עם שירות המבחן, האחריות שלקחו על מעשיהם, האמפטיה שגילו כלפי נפגעי העבירה שבאה לידי ביטוי בעניינו של נאשם 1 בפיצוי מתלונן 1 בסכום לא מבוטל של 60,000 ₪ והמוטיבציה הגבוהה שהם הביעו ומביעים להמשך טיפול וניהול אורח חיים נורמטיבי, מצביע על סיכויי שיקום ממשיים ועל הפחתה ברמת הסיכון הנשקפת מהם.

נוכח כל האמור, סבורני כי יש סיכוי של ממש שהן הנאשם 1 והן הנאשם 2 ישתקמו.

עם כל זאת, ואף שבעניינם של שני הנאשמים מצאתי לחרוג במידת מה ממתחם העונש ההולם, אין מקום להטיל על שניהם עונשים זהים.

16. כפי שפורט מעלה, העבירות שעבר נאשם 1 הן חמורות. חמורה במיוחד עבירת החבלה חמורה בנסיבות מחמירות שעבר, ואשר רק במזל לא הובילה לתוצאה קשה הרבה יותר. הגם שכך, וגם על כך פורט, תוצאותיה הובילו לפגיעות פיזיות ונפשיות משמעותיות אצל מתלונן 1. בנוסף, יש לבחון גם את האמור בתסקיר שירות המבחן.

כמפורט לעיל, שירות המבחן ציין כי הגם שנאשם 1 הביע צער ולקח אחריות על מעשיו, הוא נוטה לצמצם מחומרתם, הסבירם כהגנה עצמית ומשליך את עיקר האחריות להתפתחות האירוע על המתלוננים. בנוסף, שירות המבחן התרשם שנאשם 1 מתקשה להתמודד עם כעסים במצבי דחק, פועל באופן אימפולסיבי ומתקשה לבחון אלטרנטיביות אדפטיביות לפתרון.

על האמור יש להוסיף כי הטיפול שקיבל נאשם 1 עד כה היה בעיקרו טיפול של קבוצת עצורי בית. הווה אומר, נאשם 1 לא שולב בטיפול ייעודי ארוך טווח כמקובל, אלא בא בהמלצה לשלבו בעתיד בטיפול שכזה.

הנה כי כן, מחד, עניין לנו בעבירה חמורה שתוצאותיה חמורות ומאידך, עניין לנו בהמלצה שיקומית שלא נשענה על הליך טיפולי משמעותי, ייעודי וארוך טווח שעבר נאשם 1. השילוב בין שני אלו לא מאפשר חריגה ממתחם העונש ההולם כדי כך שניתן יהיה לפטור את הנאשם מעונש של מאסר בפועל ממש.

ב"כ הנאשמים הפנתה במסגרת טיעוניה, בין היתר, למספר גזרי דין שניתנו על-ידי מותב זה בהם הוחלט על ענישה טיפולית - שיקומית במקרים דומים.

כך הפנתה לת"פ (מחוזי-ב"ש) 45080-04-19 **מדינת ישראל נ' שמעון** (פורסם בנבו, 16.11.2021) (להלן: "עניין שמעון") בו נגזר על נאשם שהורשע בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה עונש של 9 חודשי מאסר לריצוי

בעבודות שירות בעקבות הליך שיקום מוצלח שעבר הנאשם. במקרה זה בעקבות וויכוח על תור לשירותים במסעדה דקר הנאשם את המתלונן בפניו. כן הפנתה לת"פ (מחוזי-ב"ש) 48230-08-19 **מדינת ישראל נ' ברשיט** (פורסם בנבו, 19.7.2021) (להלן: "עניין ברשיט") בו נגזר על נאשם שהורשע בעבירות של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות והחזקת סכין עונש של צו של"צ בהיקף של 200 שעות ומאסר מותנה. במקרה זה דקר הנאשם את המתלונן מספר פעמים בגב ובחזה במהלך קטטה במועדון.

בחנית שני תיקים אלה מלמדת על ההבדלים בין אלה לענייננו, הבדלים אשר מובילים לתוצאות שונות. **בעניין שמעון** דובר בנאשם צעיר, כבן 20, אשר היה עצור במעצר של ממש במשך חצי שנה ועבר הליך שיקומי חריג באיכותו ובהיקפו. מעבר לשילוב בקבוצת עצורי בית של מספר חודשים, בדומה לנאשם 1 שבענייננו, אותו שמעון עבר הליך טיפולי נוסף וממושך בשירות המבחן שכלל שיחות פרטניות והשתתפות בקבוצות וכן במסגרת מכינה קדם צבאית בה שולב במשך יותר משנה. בעניינו של שמעון התקבלו המלצות חיוביות ביותר ממספר גורמים שהמליצו על שיקום, ואף המאשימה סברה שיש מקום לחרוג בעניינו ממתחם העונש ההולם, הגם שלא במידה שעליה הוחלט במסגרת גזר הדין. בנוסף אותו שמעון לקח אחריות מלאה על העבירות שעבר.

אף **בעניין ברשיט** הנסיבות היו שונות. במקרה זה דובר באימוץ הסדר "סגור" של הצדדים, אשר אף הוא התבסס על נסיבות ייחודיות. גם כאן דובר בנאשם בגיר - צעיר כבן 21, בעל נסיבות אישיות משפחתיות מורכבות אשר עבר הליך שיקומי משמעותי ביותר וממושך בשירות מבחן ובמכינה קדם צבאית.

מן האמור עולה כי שני המקרים אליהם הפנתה ב"כ הנאשם עוסקים בנאשמים בגירים - צעירים, אשר בעניינם נהוג לתת משקל מוגבר לשיקולי שיקום, ואשר עברו הליכי שיקום חריגים ומשמעותיים הרבה יותר מזה שעבר נאשם 1.

17. חרף כל הנאמר עד כה, סבורני שלא ניתן להתעלם ממספר נתונים המשליכים על שאלת המשקל שיש לתת לשיקול השיקום בעניינו של נאשם 1. ראשית, יש לתת את הדעת לכך שזה אכן השתלב בכל הליכי השיקום שהוצעו לו עד כה. שנית, יש לתת את הדעת לכך שזה מביע מוטיבציה גבוהה להשתלב בהמשך הליכי שיקום. שלישית, יש לתת את הדעת לכך שזה הקדים לפצות את המתלונן בסכום כסף לא מבוטל, מה שמסליך על מידת החרטה וקבלת האחריות אשר התרשמתי שהן כנות. רביעית, יש לתת את הדעת לכך שזה על דרך הכלל מתנהל באופן נורמטיבי. חמישית, יש לתת את הדעת גם לנתונים החיוביים המפורטים בתסקיר שירות המבחן בעניינו ולהמלצתו השיקומית.

כל אלה הובילו למסקנה לפיה יש מקום לחרוג **במידת מה** ממתחם העונש ההולם שנקבע, אך זאת מבלי לוותר על עונש של מאסר בפועל ממש אשר נדרש בענייננו.

18. אכן, שירות המבחן המליץ על השתתפות מאסר לריצוי בעבודות שירות גם בעניינו של נאשם 1, ואולם מן המפורסמות היא כי בית המשפט לא מחויב להמלצה עונשית של שירות המבחן. המלצת שירות המבחן, עם כל חשיבותה, כשמה כן היא - המלצה. בית המשפט לא מחויב להמלצות שירות המבחן באשר שוקל הוא שיקולים רחבים מאלו ששוקל שירות המבחן דוגמת שיקולי הגמול וההרתעה ולכן, במקרה המתאים, בית המשפט לא ייעתר להמלצת שירות המבחן.

יש לזכור, כי "שיקולי שיקום, חרף חשיבותם, אינם חזות הכל. לצד אלה נדרש בית המשפט ליתן דעתו לשיקולי ענישה נוספים, ובכלל זה גמול, הרתעה והגנה על שלום הציבור" (רע"פ 3278/13 מיכאלוב נ' מדינת ישראל [פורסם באתר בתי המשפט, 2.5.2023]).

עוד יש לציין, כי גם מקום בו מוצא בית המשפט לחרוג ממתחם העונש ההולם משיקולי שיקום אין הדבר מוביל בהכרח להשתת עונש שאיננו כולל רכיב של מאסר בפועל ממש. עניין זה תלוי, בין היתר, בחומרת העבירה ובטיב והיקף השיקום. בעניין זה ראו למשל ע"פ 2729/22 שטרית ואח' נ' מדינת ישראל (פורסם באתר בתי המשפט, 3.5.2023), פסקאות 31-32.

19. הגם ששני הנאשמים תקפו בצוותא חדא את המתלוננים לא ניתן להתייחס אל חומרת מעשיהם באופן שווה, וכפועל יוצא התגובה העונשית למעשיהם לא צריכה להיות שווה.

אמנם לא ניתן לומר שמידת מעורבותו של נאשם 2 באירוע התקיפה הייתה שולית (זה כאמור פתח באלימות הפיזית, והכה מספר פעמים שני מתלוננים באופן ישיר) ואולם, גם בהינתן אלימות זו, אין מקום להשוות בין חומרת מעשיו לחומרת מעשיו של נאשם 1 אשר בחר להשתמש בכלי נשק קר כלפי קטין בתקיפה קשה שהובילה לתוצאות קשות, וזאת מעבר לתקיפתו של מתלונן נוסף.

כמובן שיש לתת משקל גם לעובדה שבעוד שנאשם 2 הורשע רק בעבירה של תקיפה בנסיבות מחמירות הורשע נאשם 1 בעבירה **נוספת וחמורה יותר** של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות.

הבחנה זו משתקפת כאמור גם במתחמי העונש ההולם שהציעו הצדדים, כאשר המאשימה עצמה הסכימה שהרף התחתון של מתחם העונש ההולם בעניינו של נאשם 2 מתחיל ממאסר לריצוי בעבודות שירות.

עוד אציין, כי אף אם עברו הפלילי של נאשם 2 מכביד במידת מה יותר מזה של נאשם 1, הרי שלנוכח כך שלשניהם הרשעה אחת קודמת, בעבירת אלימות, וההרשעה של שניהם כבר התיישנה לפני מספר שנים, לא מצאתי לתת משקל של ממש לעבר הפלילי בהקשר של ההבחנה בין שני הנאשמים.

20. לא למותר לציין, כי נתתי משקל גם להודאת הנאשמים ולחיסכון בזמן שיפוטי, לנסיבות חייהם האישיות-משפחתיות כפי שעלו בתסקירי שירות המבחן, לדברי העדים לעונש ששיתפו על התנהלותם של הנאשמים לאחר האירוע ולנזק שהעונש יגרום לנאשמים ולמשפחתם, כמו גם לפגיעה בחירותם של הנאשמים לאורך כל ההליך. זאת, לצד שיקולי ההרתעה, הן האישיות והן של הרבים, הנדרשים במקרה זה.

21. לאור כל האמור לעיל אני גוזר על הנאשמים את העונשים הבאים:

עמוד 17

נאשם 1

א. 20 חודשי מאסר בניכוי ימי המעצר.

ב. 12 חודשי מאסר על תנאי, למשך 3 שנים מיום השחרור מן המאסר, שלא לעבור עבירת אלימות מסוג פשע.

ג. 6 חודשי מאסר על תנאי, למשך 3 שנים מיום השחרור מן המאסר, שלא לעבור עבירת אלימות מסוג עוון.

ד. פיצוי למתלונן 1 בסך 60,000 ₪. מעדכון הצדדים עלה שנאשם 1 כבר העביר פיצוי זה למתלונן 1, וככל שכך הם פני הדברים אין הוא צריך להוסיף על פיצוי זה.

ה. פיצוי למתלונן 3 בסך 1,000 ₪. הפיצוי ישולם בתוך 3 חודשים מהיום.

נאשם 2

א. 9 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות.

ב. הנאשם ירצה את עבודות השירות בבית האבות "ביחד" בבני ברק, משך 5 ימים בשבוע, על-פי טווח השעות המתאפשר בחוק, החל מיום 4.6.2023.

ג. 12 חודשי מאסר על תנאי, למשך 3 שנים מהיום, שלא לעבור עבירת אלימות מסוג פשע.

ד. 6 חודשי מאסר על תנאי, למשך 3 שנים מהיום, שלא לעבור עבירת אלימות מסוג עוון.

ה. פיצוי למתלונן 2 בסך של 5,000 ₪. הפיצוי ישולם בתוך 3 חודשים מהיום.

ו. צו מבחן למשך שנה מהיום. נאשם 2 ישתף פעולה בהליכים הטיפוליים עליהם ימליץ שירות המבחן.

ז. הובהרה לנאשם 2 חשיבות שיתוף הפעולה בביצוע עבודות השירות וצו המבחן ונפקות העדר שיתוף פעולה. העתק מגזר הדין יועבר לשירות המבחן ולממונה על עבודות השירות.

זכות ערעור לבית המשפט העליון בתוך 45 יום.

ניתן היום, א' סיוון תשפ"ג, 21 מאי 2023, במעמד הצדדים.

